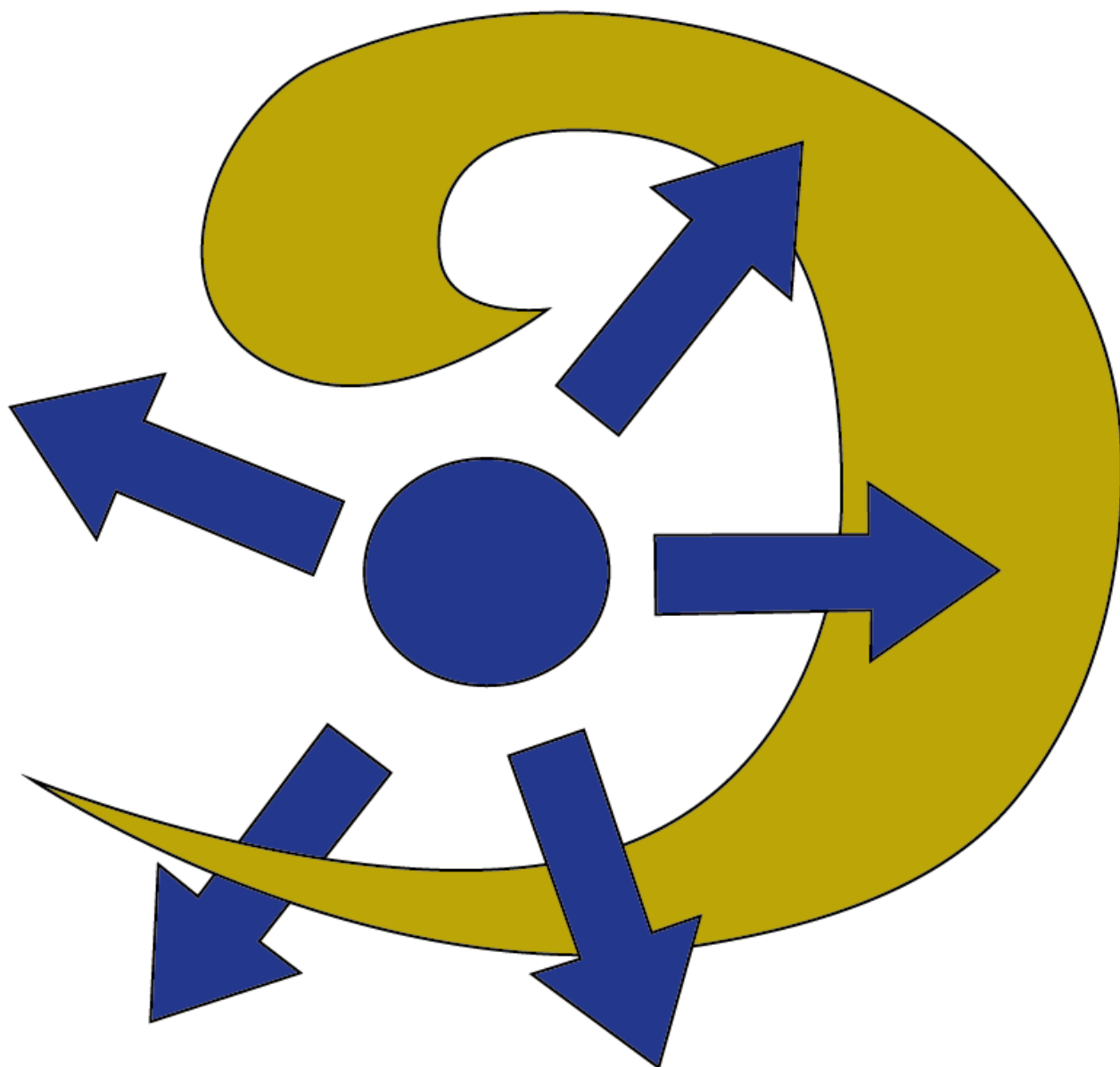

Strategia 2018–2020

Kuuloliiton toiminnan ja talouden
suuntaviivat vuosille 2018–2020

Sisällys

1. JOHDANTO	3
2. PÄÄMÄÄRÄNÄ ESTEETÖN JA SAAVUTETTAVA YHTEISKUNTA	4
3. ARVOT.....	4
4. YMPÄRISTÖANALYYSI STRATEGIAN POHJANA.....	4
5. STRATEGISET TAVOITTEET JA TOIMENPITEET	5
5.1. KUULOVAMMAISILLE LAADUKKAAT SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT MYÖS VALINNANVAPAUDEN MYÖTÄ	5
5.2. MAAKUNNISSA INVESTOITAVA RIITTÄVÄSTI KUULONKUNTOUTUKSEEN JA KUULON APUVÄLINEISIIN.....	7
5.3. KUULOVAMMAISET JA KUULOYHDISTYKSET OSALLISIKSI MAAKUNNALLISEEN JA KUNNALLISEEN PÄÄTÖKSENTEKOON	9
5.4. KUULOVAMMAISILLE YHDENVERTAISET MAHDOLLISUUDET OSALLISTUA TYÖELÄMÄÄN JA OPISKELUUN	10
5.5. KUULEMISEN TEKNISET RATKAISUT JA SÄHKÖISET PALVELUT SAAVUTETTAVIKSI	11
5.6. TALOUSSUUNNITELMA	13
6. YHTEENVETO.....	15

1. Johdanto

Tulevalla strategiakaudella 2018-2020 ikääntyneiden määrän kasvu jatkuu edelleen ja luo paineita erityisesti sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluille, joten niiden uudistaminen ja tehokkuuden parantaminen on nähty välttämättömäksi. Nyt meneillään oleva sote- ja maakuntauudistus on suurimpia hallinnon ja toimintatapojen uudistuksia, mitä Suomessa on tehty. Se tuo väistämättä haasteita myös liiton ja sen jäsenyhdistysten toiminnalle.

Erilaiset tekniikan sovellukset ja digitalisaatio muuttavat palvelujen tarjoamista, työn tekemisen muotoja ja opiskelua. Näihin kehityssuuntiin liiton on varauduttava tulevinä vuosina. Varsinkin palvelujen digitalisaatio on käynnistynyt kovalla vauhdilla ja järjestöjen on pystyttävä vaikuttamaan palvelujen suunnitteluun, jotta ne olisivat helppokäyttöisiä ja saavutettavia kaikille käyttäjille.

Liiton strategian eli toiminnan ja talouden pitkän aikavälin suunnitelman pohjana on vuonna 2016 valmistunut analyysi niistä yhteiskunnan ilmiöistä ja kehityssuunnista, joilla on arvioitu olevan merkittäviä vaikutuksia kuulovammaisten elämään lähitulevaisuudessa. Analyysia varten tutustuttiin mm. maan hallitusohjelmaan, sen kärkihankkeisiin ja ministeriöiden tulevaisuuskatsauksiin. Aineistona oli myös uusimpia tutkimuksia sekä kokemuseräistä tietoa.

Liiton arvot otettiin myös uudelleen arvioitaviksi. Niistä käytiin keskustelua piirien puheenjohtajien päivillä sekä liittovaltuuston ja -hallituksen seminaareissa. Taustalla oli ajatus siitä, että arvojen tulee olla kaikille yhteiset ja selkeät. Keskustelujen tuloksina muotoutuivat arvot, jotka kuvaavat organisaatiomme tapaa toimia mutta myös sitä, mitä pidämme yhteiskunnassa tärkeänä ja tavoittelemisen arvoisena.

Yhteiskunnallisten tavoitteiden ja arvojen lisäksi strategiaan sisältyy myös suunnitelma liiton talouden vakauttamiseksi. Aiempien taloudellisesti vaikeiden vuosien aikana liitto joutui ottamaan huomattavia määriä velkaa toiminnan rahoittamiseksi. Tulevan strategiakauden aikana liiton on varauduttava tulevaan ja pyrittävä vähentämään liiton velkamäärää selvästi.

Alkukesällä liiton jäsenyhdistyksiltä ja sidosryhmiltä pyydettiin kommentteja strategialuonnoksesta. Vastauksia tuli melko runsaasti ja niiden pohjalta strategiaa vielä täydennettiin.

Haluan kiittää lämpimästi kaikkia strategiatyöhön ja sen kommentointiin osallistuneita ja toivon, että uuden strategian avulla pystymme entistä paremmin suuntaamaan toimintaamme kuulovammaisille esteettömän yhteiskunnan kehittämiseksi.

Helsingissä, lokakuussa 2017

*Pekka Lapinleimu
Toiminnanjohtaja*

2. Päämääränä esteetön ja saavutettava yhteiskunta

Kuuloliiton päämääränä, visiona, on yhteiskunta, joka on kuulovammaiselle esteetön ja saavutettava. Tällaisessa yhteiskunnassa kuulovammaisilla on muiden kansalaisten kanssa yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistumiseen, työntekoon, harrastuksiin, kulttuuriin ja opiskeluun. Se edellyttää hyvää kuunteluympäristöä, esteetöntä viestintää sekä laadukkaita kuulonkuntoutuksen palveluja ja apuvälineitä.

3. Arvot

Arvot ovat valintoja ja toimintaa ohjaavia periaatteita, joihin on kiteytetty yhteinen ymmärrys siitä, mikä on tärkeää ja mitä kohti kannattaa mennä. Kuuloliiton arvoja ovat yhdenvertaisuus, yhdessä tekeminen ja ihmisläheisyys.

Yhdenvertaisuus

Kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän henkilökohtaisista ominaisuuksistaan. Heillä tulee olla yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet osallistua yhteiskunnan toimintaan sen täysivaltaisina jäseninä ja saada tarvitsemiaan palveluita. Yhdenvertaisuus on meille arvo, jonka toteutumiseksi teemme jatkuvaa vaikuttamistyötä yhteiskunnan kaikilla eri tasoilla.

Yhdessä tekeminen

Päätöksenteossa ja toiminnassa meille on tärkeää, että kaikkien näkökulmat ja ajatukset saadaan mukaan keskusteluun. Tavoitteet kohti visiotamme toteutamme keskusteleavassa yhteistyössä vapaaehtoistoimijoiden ja toimihenkilöiden välillä. Tarvitsemme ja haluamme myös yhteistyökumppaneita, joiden kanssa meillä on yhteisiä tavoitteita. Yhdessä olemme vahvempia, näkyvämpiä ja osaavampia.

Ihmisläheisyys

Arvostamme ihmisten moninaisuutta, otamme toisemme huomioon sekä erilaisissa kommunikointitilanteissa että kaikessa arjen toiminnassa.

4. Ympäristöanalyysi strategian pohjana

Kuuloliiton strategia vuosille 2018–2020 pohjautuu liiton toimintaympäristön analyysiin, jossa on esitelty keskeisimpiä suomalaisen yhteiskunnan ilmiöitä ja kehitystrendejä sekä niistä tehtyjä johtopäätöksiä. Analyysia varten kerättiin tausta-aineistoa, joka sisälsi paitsi uusimpia tutkimuksia ja raportteja myös laajaa kokemuseräistä tietoa.

Luottamusjohdon näkemyksiä käsiteltiin syksyllä 2016 mm. piirien, toimialayhdistysten ja toimikuntien puheenjohtajien yhteisissä keskustelutilaisuuksissa sekä liittovaltuuston yhteydessä. Analyysi valmistui joulukuussa 2016 ja se on julkaistu erillisenä asiakirjana.

Ympäristöanalyysin perusteella on valittu ne strategiset aihealueet, joihin Kuuloliiton toiminnassa keskitytään seuraavalla strategiakaudella. Aihealueista on laadittu liiton toimintaa ohjaavat strategiset tavoitteet ja niihin liittyvät keskeisimmät toimenpiteet. Liiton yhteiskunnallinen päämäärä säilyy samana kuin aiemmin: Yhteiskunta on kuulovammaiselle esteetön ja saavutettava.

5. Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet

Strategiset tavoitteet kuvaavat päämääriä, joihin Kuuloliitto toiminnallaan pyrkii. Ne ovat toiminnan yleisiä, periaatteellisia ja pitkäjänteisiä linjauksia. Jokaiselle tavoitteelle on määritetty keskeisimmät toimenpiteet, joilla tavoite pyritään saavuttamaan. Strategiassa ne on esitetty yleisluontoisesti. Yksityiskohtaisemmat toimenpiteet aika-tila- ja aihealueeseen kuvataan toimenpideohjelmassa ja ne täsmennetään vuosittain toimintasuunnitelmassa.

Liiton kansalaisjärjestötoimintaan liittyvät tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet esitetään seuraavaksi aihealueittain ryhmiteltyinä. Luvun alussa on esitelty lyhyesti aihealueen keskeisimpiä ongelmakohtia. Laajemmin näitä yhteiskunnallisia kehityssuuntia on käsitelty liiton ympäristöanalyysissä.

5.1. Kuulovammaisille laadukkaat sosiaali- ja terveystalvet myös valinnanvapauden myötä

Nyt meneillään oleva sote- ja maakuntauudistus on suurimpia hallinnon ja toimintatapojen uudistuksia, mitä Suomessa on tehty. Uudistuksen tavoitteena on, että sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen järjestäminen siirtyy maakunnille vuoden 2020 alussa. Sote- ja maakuntauudistukseen otettiin mukaan myös valinnanvapauden laajentaminen sosiaali- ja terveystalvetuissa.

Valinnanvapausjärjestelmää on kuvattu yhtenä suurimmista ideologisista muutoksista universalistisen hyvinvointivaltion ja vahvojen julkisten palvelujen historiassa. Tavoitteena on avata suuri osa perustason sosiaali- ja terveystalvetuista sekä osa erityistason palveluista kilpailulle ns. raha seuraa asiakasta –hengessä. Ajatuksena on, että suomalaiset valitsevat sote-palvelujen tuottajan tietoon perustuen, jolloin vain laadukkaita palveluja tuottavat tuottajat pärjäävät kilpailussa.

Valinnanvapauden uskotaan kilpailun avulla parantavan esimerkiksi hoitoon pääsyä. Valinnanvapauden laajentamista kohtaan on kuitenkin esitetty roimasti kritiikkiä ja sen pelätään esimerkiksi lisäävän alueellisia eroja palvelujen saamisen suhteen, hankaloittavan sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palvelujen integraatiota ja tavoitetta oikea-aikaisten palvelujen saamisesta. Valinnanvapaus voi pahimmillaan kasvattaa sekä yhteiskunnan että asiakkaiden kuluja.

TAVOITE 1: Kuulovammaisten valinnanvapauden piiriin kuuluvat palvelut ja maakunnan liikelaitoksen vastuulla olevat palvelut on integroitu yhtenäisiksi hoito- ja palveluketjuiksi.

Vielä ei ole varmaa tietoa siitä, mitkä kuulonkuntoutuksen palveluista kuuluvat valinnanvapauden piiriin. Joka tapauksessa vähintään alustava lääkärin- ja kuulo tutkimus tulee kuulumaan SOTE-keskusten palveluihin ja näin ollen valinnanvapauden piiriin. Maakunnille jää päätäntävalta, missä laajuudessa ne ottavat valinnanvapauden piiriin myös erityistason palveluja tai missä sote -palveluissa ne ottavat asiakassetelin käyttöön. Todennäköistä on, että maakuntien välille tulee eroja sen suhteen, mitkä kuulonkuntoutuksen eri palveluista kuuluvat valinnanvapauden piiriin.

Monitasoisessa monituottajamallissa hoito- ja palveluketjujen pirstaloituminen ja integraation epäonnistuminen voivat nousta esteeksi palvelujen saannille ja onnistuneelle kuulonkuntoutukselle. Ongelmaksi voi myös nousta audionomien saatavuus julkisen sektorin kuulonkuntoutuksen yksiköissä valinnanvapauden myötä.

Toimenpiteet:

- Tehdään kyselytutkimus kuulovammaisille asiakkaille hoitopolkujen ja palveluintegraation toteutumisesta valinnanvapauden myötä sekä valinnanvapauden mekanismien (esimerkiksi asiakasseteli) toimivuudesta.
- Niissä maakunnissa, joissa myös kuulonkuntoutuksen erikoistason palveluja tulee valinnanvapauden piiriin, vaikutetaan hoitoketjujen toimivuuteen.
- Osallistutaan maakuntien kehittämistyöhön, jossa kokeillaan henkilökohtaista budjetointia.

TAVOITE 2: Kuulovammaiset asiakkaat saavat esteettömästi ja monipuolisesti palveluohjausta ja tietoa sote-palveluissa tehtäviin valintoihin

Valinnanvapauden käytännön toteutumisen tiellä on vielä useampia esteitä. Yksi niistä liittyy eri hoidoista ja palveluista saatavilla olevaan vertailukelpoiseen tietoon. Esimerkiksi kuulonkuntoutuksesta tai eri kuulonkuntoutuksen palveluntuottajista ei ole saatavilla vertailukelpoista, neutraalia tietoa. Jotta valinnanvapaus tosiasiallisesti toteutuisi, tulee asiakkaiden saada objektiivista tietoa eri palveluntuottajista ja heidän tuottamiensa palvelujen sisällöistä, laadusta ja saatavuudesta. Palveluohjaus korostuu erityisesti paljon palveluja tarvitsevien henkilöiden kohdalla. Valinnanvapaus tuo mukanaan myös aivan uudenlaisia mekanismeja palvelujen hankkimiseen, kuten asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin. Erityisesti valinnanvapauden alkuvaiheessa korostuu tiedon lisääminen uusista valinnanvapausmekanismeista, esimerkiksi missä palveluissa niitä voi käyttää ja miltä palveluntuottajalta niillä voi hankkia palveluja.

Toimenpiteet:

- Tuotetaan kirjallista ja verkkomateriaalia eri tavoista (hoito- ja palvelupolut) hankkia kuulokoje ja muita kuulemisen apuvälineitä valinnanvapauden myötä.
- Esitetään sosiaali- ja terveysministeriölle, että kuulonkuntoutuksen palveluista ja palveluntuottajista tulee olla saatavilla vertailukelpoista tietoa.
- Vaikutetaan vammaisjärjestöjen kanssa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluohjauksen toimintatapoihin niin, että palveluohjaajat osaavat ottaa huomioon kuulovammaisen asiakkaan tarpeet.

TAVOITE 3: Kuulovammaiset saavat valinnanvapauden mekanismeilla, kuten asiakassetelillä, yksilöllisiä tarpeita vastaavat apuvälineet ja palvelut eri puolella Suomea

Maakunnat voivat itse päättää missä palveluissa asiakasseteliä käytetään, jolloin maakuntien välille voi syntyä eroja esimerkiksi sen suhteen, käytetäänkö asiakasseteliä lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden myöntämisessä. Olennaista asiakassetelin käytössä on sen arvo, eli saako sillä niitä palveluja ja tukea, jota tarvitsee. Lisäksi asiakasseteliin liittyy haasteena se, mitä ovat asiakassetelillä maakunnan määrittelemällä asiakasmaksulla saatavat palvelut ja mitä ovat ne lisäpalvelut, jotka asiakas maksaisi kokonaan itse.

Toimenpiteet:

- Vaikutetaan yhteistyössä muiden järjestöjen kanssa maakuntien asiakassetelien ja henkilökohtaisen budjetin arvon määrittelyyn.
- Vaikutetaan asiakasseteliä kuulonkuntoutuksessa käyttäviin maakuntiin, jotta asiakassetelillä korvattavien palvelujen arvo ja niiden lisäksi tarjottavat maksulliset lisäpalvelut määritellään niin, että kuulovammaiset saavat yksilöllistä tarvetta vastaavan kuulon apuvälineen ilman maksua lisäpalveluista.

5.2. Maakunnissa investoitava riittävästi kuulonkuntoutukseen ja kuulon apuvälineisiin

Sote- ja alueuudistuksessa on tavoitteena, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuu siirtyy maakunnille vuoden 2020 alusta. Valtionohjaus sosiaali- ja terveydenhuollossa vahvistuu uudistuksen myötä. Kuitenkin maakunnat itse päättävät maakunnallisen rahoituksen käytöstä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Todennäköistä on siis, että maakuntien välille syntyy eroja rahoituksen suuntamisessa eri sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin.

TAVOITE 4: Kuulovammaisten tarpeet on otettu huomioon maakuntien palvelustrategioissa ja maakunnallisissa palvelulupauksissa.

Uudistuksen myötä maakuntien tulee maakunnan palvelustrategiassa määritellä, mitä palveluja se asukkaille tarjoaa ja miten se sovittaa yhteen valinnanvapauden

piirissä olevat palvelut ja muut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Maakunnan palvelulupaus on osa maakunnan palvelustrategiaa. Maakunta tekee palvelulupauksessa tahdonilmaisun siitä, miten se toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut alueen erityistarpeet huomioiden. Palvelulupauksessa ei voi kuitenkaan luoda uusia palveluja tai heikentää olemassa olevia lainsäädäntöön perustuvia palveluja.

Kuulonkuntoutukseen kaikissa maakunnissa vaikuttava ongelma on pula audionomeista. Audionomeja eläköityy nopealla tahdilla samanaikaisesti kun kuulonkuntoutuksen palvelutarve kasvaa.

Toimenpiteet:

- Maakuntavaalien yhteydessä kampanjoidaan kuulovammaisten palvelujen turvaamisen puolesta ja vaalien jälkeen vaikutetaan erityisesti maakunnallisten palvelulupausten luomiseen.
- Seurataan maakunnissa kuulonkuntoutuksen hoidon saatavuuden määräaikojen toteutumista, asiakasmaksujen kehittymistä, vammaislainsäädännön soveltamista sekä sitä, että valtakunnallisten yhtenäisten lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteita sovelletaan yhdenvertaisesti.
- Vaikutetaan audionomien koulutuksen toteuttamiseen ja audionomien saatavuuteen.

TAVOITE 5: Kuulovammaiset saavat tarpeita vastaavat sosiaali- ja terveysterveystarpeet ja lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet ja vammaispalvelut pysyvät maksuttomina

Asiakasmaksulainsäädännön kokonaisuudistus on käynnistynyt ja kovat paineet on todettu olevan asiakasmaksujen korottamiselle. Samalla on kuitenkin todettu, ettei asiakasmaksuja saisi kohtuuttomasti nostaa, koska muuten asiakasmaksut nousevat entisestään hoidon ja palvelujen saamisen esteeksi. Lisäksi maakuntien välille syntyy eroja asiakasmaksujen tason soveltamisessa; sovelletaanko niitä täysimääräisinä vai ovatko esimerkiksi perusterveydenhuollon käynnit maksuttomia. Asiakasmaksulainsäädännön uudistuksessa tarkastellaan uudelleen myös tiettyjen sosiaali- ja terveystarpeiden maksuttomuutta.

Osana sote-uudistusta on tavoitteena uudistaa myös hoidon saatavuuden määräaikoja ja hoitoon pääsyn mittaamista sekä tunnistaa paremmin erilaisia terveysongelmia omaavat potilaat. Lisäksi sote-uudistuksen kanssa samanaikaisesti uudistuu myös vammaislainsäädäntö. Uuteen vammaispalvelulakiin on tulossa soveltamisalaja, joka uhkaa sulkea vammaispalvelujen (esim. kuulovammaisten kodin apuvälineet ja kommunikaatio-opetus) ulkopuolelle osan ikääntyneistä kuulovammaisista.

Toimenpide:

- Vaikutetaan hoidon saatavuuden uudistamistyöhön, uuden vammaislain luomiseen ja soveltamiseen sekä asiakasmaksulainsäädännön kokonais-uudistukseen ja sen soveltamiseen.

TAVOITE 6: Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat kuulovammaisille asiakkaille esteettömiä

Valinnanvapauden lisääntymisen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon tuottajiksi tulee julkisten sektorin lisäksi myös yksityisiä ja kolmannen sektorin palveluntuottajia. Jo tällä hetkellä on tiedossa, ettei sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa osata ottaa huomioon kuulovammaisen asiakkaiden tarpeita. Väestön ikääntymisen myötä huonokuuloisten henkilöiden määrä kasvaa, jolloin kasvavat myös tarpeet esteettömille sosiaali- ja terveyspalveluille. Esimerkiksi lääkärinvastaasotolla on mahdollisuus syn-tyä väärinkäsityksiä hoidon suhteen, jos kuulovammaisen potilaan kommunikaatioon liittyviä tarpeita ei huomioida.

Toimenpide:

- Luodaan käyttäjäpaneelin avulla kuulovammaisten asiakkaiden esteettömyys-kriteerit sosiaali- ja terveyspalveluihin.

5.3. Kuulovammaiset ja kuuloyhdistykset osallisiksi maakunnalliseen ja kunnalli- seen päätöksentekoon

SOTE-uudistuksessa on korostettu yhä enemmän myös järjestöjen toiminnan merki- tystä ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannalta. Kaikki terveyttä yllä- pitävä ja ongelmien kasaantumista ennaltaehkäisevä toiminta ei tapahdu sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa, vaan järjestöjen erilaisilla toimintamuodoilla on merkit- tävä vaikutus ihmisten hyvinvoinnin kannalta. SOTE-uudistuksessa haasteena on eri järjestöjen ja järjestötoiminnan eri muotojen tunnistaminen. Uhkana on, että järjestöt nähdään pelkästään palvelujentuottajana eikä tunnisteta järjestöissä tapahtuvan kan- salaistoiminnan eri muotoja, kuten vertaistoimintaa, vertaistuen järjestämistä ja vai- kuttamistyötä.

TAVOITE 7: Maakunnat ja kunnat tukevat kuuloyhdistyksiä hyvinvointia ja terveyttä edistävässä työssä

Maakuntahallinnon syntyminen haastaa myös suomalaisen järjestökentän, kun sosi- aali- ja terveydenhuollon palveluihin sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävään työ- hön tulee mukaan uusi toimija, maakunta. Maakuntien lisäksi myös kunnat tekevät hyvinvointia ja terveyttä edistävää työtä. Huolena uudistuksessa on, miten jatkossa käy kuuloyhdistysten toiminta-avustuksille ja toimitiloille. Lisäksi maakuntahallinnon syntyminen haastaa järjestökentän etsimään uudenlaisia yhteistyön tekemisen muo- toja paikallisyhdistysten välille. Olennaista on myös kuinka hyvin maakuntien ja eri järjestöjen yhteistyö onnistuu.

Toimenpiteet:

- Kuuloyhdistyksiä ohjeistetaan hyödyntämään toiminnastaan kerättyä tietoa toimin- tansa markkinoimiseen ja avustusten, toimitilojen ja muun tuen hakemiseen.
- Kuuloyhdistyksiä ohjeistetaan tekemään maakunnallista yhteistyötä muiden järjes- töjen ja maakunnan kanssa.

TAVOITE 8: Maakunnat osallistavat kuulovammaisia henkilöitä maakunnalliseen päätöksentekoon

Maakuntalakiin on kirjattu kattavasti erilaisia keinoja osallistaa maakunnan asukkaita maakunnalliseen päätöksentekoon. Kattavaa kuulemista suositellaan esimerkiksi vähemmistöjen ääneen esiin saamiseksi. Kuitenkin jokainen maakunta saa itse päättää, missä laajuudessa se asukkaiden osallistamisen toteuttaa, jolloin maakuntien välille voi syntyä eroja asukkaiden osallistamisen suhteen. Uutena vaikuttamistoimielimenä maakunnissa aloittavat maakunnalliset vammais- ja vanhusneuvostot sekä nuorisovaltuustot.

Toimenpiteet:

- Valmennetaan ja ohjeistetaan yhdistyksiä maakunnalliseen vammais- ja vanhusneuvostotyöhön.
- Vaikutetaan yhteistyössä muiden vammaisjärjestöjen kanssa siihen, että vammaisten henkilöiden näkemykset otetaan huomioon maakunnallisessa päätöksenteossa.

5.4. Kuulovammaisille yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua työelämää ja opiskeluun

Työelämässä ja opiskelussa tapahtuvat jatkuvat muutokset ovat kuulovammaisille haasteellisempia kuin kuuleville. Työntekijöillä, työnantajilla, työterveyshuollolla ja työvoimaviranomaisilla on edelleen liian vähän tietoa huonokuuloisten työntekijöiden mukauttamistoimista ja tuista, eivätkä asenteet ole muuttuneet juuri positiivisempaan suuntaan. Tietoja on kyllä olemassa, mutta sen jalkauttaminen eteenpäin on ontunut. Niin ikään koulut ja vanhemmat joutuvat tukemaan kuulovammaisia lapsia ja nuoria ohueen tietopohjaan nojautuen. Kuulovammaisten kuntoutusohjauksen resurssit eivät nekään riitä vastaamaan kaikkiin tarpeissa oleviin. Suurin osa kuulovammaisista lapsista ja nuorista ei ole tekemisissä toistensa kanssa. Ajatusten ja kokemusten vaihto jää siksi tapahtumatta ja identiteettiä rakennetaan suhteessa kuuleviin ikäisiin.

TAVOITE 9: Kuulovammaisilla, työnantajilla, työterveyshuollolla ja työvoimaviranomaisilla on tietoa kuulovammaisten työelämän tarpeista

Työyhteisössä ei tunneta huonokuuloisen tarpeita eikä kuulovammaista huomioivia työ- ja toimintatapoja. Huonokuuloinen jää herkästi työyhteisössä ulkopuoliseksi, mikä taas voi johtaa uupumiseen, sosiaaliseen syrjäytymiseen, mielenterveyden häiriöihin ja ennenaikaiseen eläköitymiseen. Myöskään työterveyshuollot ja työnantajat eivät tunne riittävästi huonokuuloisia helpottavia työolosuhteiden mukautuksia ja niihin liittyviä järjestelytukea. Työn tekemiseen, työympäristöön tai apuvälineisiin liittyviä mukautuksia on tehty vähän.

Toimenpiteet:

- Tuotetaan sähköinen opasaineisto ja viestintäkampanja huonokuuloisen työtä tukevista ja helpottavista ratkaisuista.
- Järjestetään säännöllisesti työikäisille kuulovammaisille työelämään liittyvää ohjausta ja neuvontaa.
- Opastetaan työelämän palveluntuottajia, jotta he osaavat ottaa huomioon kuulovammaisen työnhakijan tarpeet työllistymisessä ja työllistymistä tukevissa palveluissa.

TAVOITE 10: Kuulovammaiselle lapselle ja nuorelle on tarjolla verkosto, joka tukee hänen myönteisen identiteetin rakentumista ja itsearvostustaan

Huonokuuloisen lapsen ja nuoren tukiverkosto muodostuu vanhemmista, koulusta, kuntoutusohjauksesta ja vertaistuesta. Myös Kuuloliitto on yksi tukipilari huonokuuloisille lapsille ja nuorille. Tukiverkoston jokainen pilari on tärkeä huonokuuloisen lapsen kasvun ja kehityksen tukemisessa kohti hyvää aikuisuutta, jossa voi opiskella ja osallistua työelämään yhdenvertaisesti muiden yhteiskunnan jäsenten kanssa.

Toimenpiteet:

- Kuuloliitto tuottaa vanhempien ja koulujen käyttöön aineistoa, huonokuuloisen lapsen ja nuoren kehityksen tukemiseen.
- Kehitetään nuorten alueelliseen kerhotoimintaan, jonka toimintaan on helppo tulla mukaan ja jossa pääsee tapaamaan muita alueen huonokuuloisia nuoria.
- Sosiaalista mediaa hyödyntäen tehdään etsivää nuorisotyötä, jolla tavoitetaan ne nuoret, jotka eivät ole aiemmin olleet mukana Kuuloliiton toiminnassa.

5.5. Kuulemisen tekniset ratkaisut ja sähköiset palvelut saavutettaviksi

Tekniikan kehittyessä myös kuulovammaisille tarjotaan monenlaisia ratkaisuja helpottamaan kuuntelua. Uutta tekniikkaa ja sovelluksia kehitettäessä on tärkeää asiakaslähtöisyys. Kuulovammaisten joukossa on – kuten yleensäkin ihmisten keskuudessa – monenlaisia osaajia. Tekniikan ja sähköisten palvelujen tulee olla helppokäyttöistä ja saavutettavaa kaikille käyttäjätasoisille. Vanhoja, hyviksi todettuja ratkaisuja ei tule poistaa käytöstä ennen kuin uusi ratkaisu on kaikkien käyttäjien saavutettavissa.

TAVOITE 11: Sähkö- ja äänialan ammattilaiset sekä kuulokojesovituksia tekevät tuntevat induktiosilmukkatekniikan ja sen hyödyt

Induktiosilmukka on tällä hetkellä ainoa standardoitu äänensiirtojärjestelmä. Standardisointi mahdollistaa sen, että silmukkatekniikkaa voi hyödyntää kaikilla kuulokojeilla, joihin T-kuuntelumahdollisuus on aktivoitu – merkistä riippumatta.

T-silmukan puuttuminen kuulokojeesta lisää kuulokojemerkin oman järjestelmän lisälaitteiden myyntiä. Ongelmana on, että kuulokojeen ensikäyttäjät eivät osaa pyytää, eikä heille välttämättä kerrota induktiivisesta kuuntelumahdollisuudesta. Tämä voi puolestaan johtaa siihen, että kuulokojeista vähitellen katoaa mahdollisuus induktiosilmukan hyödyntämiseen. Siksi onkin ensiarvoisen tärkeää, että kuulokojeissa säilytetään T-asento ja se tulee aktivoida kuulokojeen sovituksessa.

T-silmukka muun mahdollisen tekniikan rinnalla lisää kuulokojeen käyttäjän kuuntelumahdollisuuksia ja sitä myöten yhdenvertaisuutta. Induktiosilmukasta ja T-asennon antamasta kuuntelumahdollisuudesta on kuitenkin puutteellista tietoa, eikä sen merkitystä aina ymmärretä kuulokojeen käyttäjän kannalta. Etenkin kuulokojeen sovituksesta vastaavilla ja silmukoita suunnittelevilla ja asentavilla ammattilaisilla tulee olla ajantasaista tietoa.

Toimenpiteet:

- Tehdään yhteistyötä induktiosilmukatekniikkaan perehdyttävän koulutuksen suunnittelussa, järjestämisessä ja toteutuksessa ammattikorkeakoulujen, yritysten ja muiden vastaavien tahojen kanssa.
- Vuonna 2018 organisoitavan Esteettömyyden teemavuoden aikana tiedotetaan esteettömästä kuuntelu ympäristöstä sekä kuulokojeiden T-asennon että induktiosilmukoiden merkityksestä.

TAVOITE 12: Kuulovammaisten kuulemiseen ja tiedonsaantiin tarkoitetut innovaatiot ja ratkaisut ovat helppokäyttöisiä

Puhelintekniikan kehittyessä uusia sovelluksia kehitetään jatkuvasti. Kuulokojeen käyttäjän kannalta relevantteja ovat sovellukset, joilla mobiililaitte voi yhdistyä kuulokojeisiin tai apuvälineisiin. Mobiililaitteella voidaan ohjata kuulokojeen ja muiden apuvälineiden toimintoja tai se voi toimia osana äänensiirtoketjua. Mobiililaitteen liittyminen osaksi kuulokojejärjestelmää lisää kuuntelumahdollisuuksia, mutta standardisoinnin puute rajoittaa laitteiden yhteensopivuutta.

Toimenpide:

- Osallistutaan mobiililaitteiden ohjelmistojen ja sovellusten sekä puheentunnistustekniikan kehitystyöhön.

TAVOITE 13: Kuulovammaisten tarpeet on otettu huomioon sähköisiä palveluja koskevien EU-direktiivien ja standardien toimeenpanossa ja soveltamisessa

Julkisen sektorin verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuutta koskeva EU-direktiivi tuli voimaan vuoden 2016 lopussa. Tämän ns. saavutettavuusdirektiivin kansallista toimeenpanoa valmistelee valtiovarainministeriö yhteistyössä mm. vammaisjärjestöjen kanssa. Muita sähköisiä palveluja koskevia direktiivejä ovat tuotteiden ja palveluiden esteettömyysvaatimuksia määrittelevä esteettömyysdirektiivi (Accessibility Act) sekä audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva AV-direktiivi. Niiden voimaantuloaika on vielä avoinna.

Toimenpide:

- Osallistutaan ministeriöiden työryhmiin ja verkostoihin, joissa suunnitellaan ja arvioidaan sähköisten palvelujen esteettömyyttä ja siihen liittyvää kansallista ja kansainvälistä lainsäädäntöä.

TAVOITE 14: Television ja elokuvateatterin kotimainen ohjelmisto on tekstitetty.

Kotimaisten televisio-ohjelmien tekstitetyt sisällöt eivät ole tällä hetkellä päätelaite-riippumattomia. Kaapeliverkossa esitettävät tekstitetyt ohjelmat näkyvät toistaiseksi vain suoraan televisiosta katsottuna. Tallennetut TV-ohjelmat eivät ole nähtävissä tekstitettyinä, johtuen käytettävästä tekniikasta. Myös kaapelioperaattoreiden suora-toistopalveluissa ja elokuvavuokraamopalveluissa ohjelmat eivät ole saatavissa tekstitettyinä.

Televisio-ohjelmien tekstitysvelvoitetta koskeva asetus pysyy Ylen osalta 100% voimassa, poikkeuksena suorat lähetykset. Niiden osalta tekstitysvelvoite voidaan toteuttaa 24 tunnin viiveellä. Suorien lähetysten osalta asetus on voimassa 2018 loppuun saakka. Kaupallisten kanavien osalta tekstitysvelvoite selkiintyy strategiakauden aikana. Joka tapauksessa, kotimaisten ohjelmien tekstitys tulee turvata myös kaupallisilla kanavilla.

Elokuvateattereissa tekstitettyjen kotimaisten elokuvien määrä tulee kasvamaan. Ongelmana on kuitenkin elokuvateattereiden varautuneisuus tai tietämättömyys tekstitysten tarjasta hyödyistä eri katsojaryhmille.

Toimenpiteet:

- Neuvotellaan kaapelioperaattoreiden, Viestintäviraston ja liikenne- ja viestintäministeriön kanssa kaapelioperaattoreiden tarjoamien palvelujen saamisesta esteettömiksi.
- Osallistutaan televisio-ohjelmien tekstitystä käsittelevän asetuksen arviointi- ja uudistustyöhön.
- Tekstitettävien kotimaisten elokuvien tarjontaa laajennetaan tiedottamalla tekstityksen hyödyistä elokuvien jakeluverkon toimijoille, kuten elokuvatuottajille, elokuvateattereille ja kaapelioperaattoreille.

5.6. Taloussuunnitelma**TAVOITE 15: Kuuloliiton tulos on riittävän hyvä, jotta velkakirjalainoja voidaan lyhentää kolmanneksella strategiakauden loppuun eli 31.12.2020 mennessä.**

Kuuloliiton taloustilanne on viimeisten vuosien aikana parantunut selvästi. Aikaisemmalle strategiakaudelle asetetut tavoitteet taloudellisen tilanteen tervehdyttämiseksi toteutuivat sängen hyvin, sillä kuluvan vuoden tuloksen ennustetaan olevan ylijäämäinen ja myös vuoden 2018 talousarvio on ylijäämäinen.

Erittäin vaikeiden taloudellisten vuosien aikana liitto on kuitenkin joutunut ottamaan huomattavia määriä velkaa toiminnan rahoittamiseksi. Päätyneen strategiakauden alussa, eli 1.1.2015 Kuuloliitolla oli lyhentämätöntä velkakirjalainaa 462 500 €, mutta tuolloin ei käyttötilin 500 000 €:n luottolimiittiä ollut käytössä lainkaan. Strategiakauden 2018–2020 alkaessa, eli 1.1.2018 lyhentämätöntä velkakirjalainaa on arviolta 425 000 €, mutta käyttötilin limiittiä tulee olemaan käytössä arviolta 150 000 €. Käytännössä se tarkoittaa, että kokonaisvelan määrä on noussut hieman päättyvän strategiakauden aikana, mutta samaan aikaan on liiton nettovarallisuuden määrä säilynyt ennallaan tai jopa noussut, jos otetaan huomioon sekä liiton että sen rahastojen sijoitusomaisuuden arvonnousu.

Velkaantuminen on ollut taloudellisesti hankalista vuosista huolimatta tietoinen valinta, sillä vakavaraisena järjestönä liitolla on ollut mahdollista hyödyntää hallinnoimansa omaisuuden vakuusarvo velkojensa vakuutena ja näin hyödyntää vallitseva, historiallisesti alhainen korkotaso. Lainoista maksetut korot ja muut lainanhoidokustannukset ovat selvästi alittaneet samanaikaisesti kertyneet sijoitusomaisuuden tuotot. Sijoitusomaisuus on myös koostettu siten, että sen realisointi on mahdollista toteuttaa kohtuullisen nopeasti ja näin reagoida tarvittaessa mahdollisesti tapahtuviin muutoksiin korkomarkkinoilla, jos ne uhkaavat nostaa liiton lainanhoidokustannuksia liian paljon.

Koska liiton taloudellinen tilanne on kuitenkin selvästi kohentunut, on vuosien 2018–2020 aikana varauduttava tulevaan ja pyrittävä vähentämään liiton velkamäärää selvästi. Tästä syystä tärkein alkavan strategiakauden tavoite onkin lyhentää nostetun velkakirjalainan määrää 150 000 eurolla, jolloin nostettujen velkakirjalainojen määrä olisi 275 000 euroa strategiakauden lopulla 31.12.2020. Tämä edellyttää noin 50 000 euron ylijäämäistä tulosta vuosittain. Tavoitteeseen pääsemiseen ei siis riitä niin sanottu nollatulos, vaan liiton on tehtävä selvää ylijäämää tulevina vuosina.

Edellä mainittu tavoite edellyttää myös tytäryhtiöiden osalta riittävän hyvää taloudellista asemaa ja tulosta. Kuuloliiton rahoituksellisen tilanteen paraneminen on mahdollista vain, jos liiton ei tarvitse tukea omia konserniyhtiöitään taloudellisesti minikäänlaisen subventoinnin tai rahoituksen muodossa.

6. Yhteenveto

Toiminnan päämäärä:

Yhteiskunta on kuulovammaiselle esteetön ja saavutettava.

Arvot:

Yhdenvertaisuus, yhdessä tekeminen ja ihmisläheisyys.

Kuuloliiton strategiset tavoitteet aihealueittain vuosina 2018-2020:**1. Kuulovammaisille laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut myös valinnanvapauden myötä**

TAVOITE 1: Kuulovammaisten valinnanvapauden piiriin kuuluvat palvelut ja maakunnan liikelaitoksen vastuulla olevat palvelut on integroitu yhtenäisiksi hoito- ja palveluketjuiksi.

TAVOITE 2: Kuulovammaiset asiakkaat saavat esteettömästi ja monipuolisesti palveluohjausta ja tietoa sote-palveluissa tehtäviin valintoihin.

TAVOITE 3: Kuulovammaiset saavat valinnanvapauden mekanismeilla, kuten asiakassetelillä, yksilöllisiä tarpeita vastaavat apuvälineet ja palvelut eri puolella Suomea.

2. Maakunnissa investoitava riittävästi kuulonkuntoutukseen ja kuulon apuvälineisiin

TAVOITE 4: Kuulovammaisten tarpeet on otettu huomioon maakuntien palvelustrategioissa ja maakunnallisissa palvelulupauksissa.

TAVOITE 5: Kuulovammaiset saavat tarpeita vastaavat sosiaali- ja terveyspalvelut ja lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet ja vammaispalvelut pysyvät maksuttomina

TAVOITE 6: Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat kuulovammaisille asiakkaille esteettömiä.

3. Kuulovammaiset ja kuuloyhdistykset osallisiksi maakunnalliseen ja kunnalliseen päätöksentekoon

TAVOITE 7: Maakunnat ja kunnat tukevat kuuloyhdistyksiä hyvinvointia ja terveyttä edistävässä työssä.

TAVOITE 8: Maakunnat osallistavat kuulovammaisia henkilöitä maakunnalliseen päätöksentekoon.

**4. Kuulovammaisille yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua työelämään ja opiske-
luun**

TAVOITE 9: Työnantajilla, työterveyshuollolla, työvoimaviranomaisilla ja kuulovammaisilla on tietoa kuulovammaisille soveltuvista työolosuhteista.

TAVOITE 10: Kuulovammaisella lapselle ja nuorelle on tarjolla verkosto, joka tukee hänen myönteisen identiteetin rakentumista ja itsearvostustaan.

5. Kuulemisen tekniset ratkaisut ja sähköiset palvelut saavutettaviksi

TAVOITE 11: Sähkö- ja äänialan ammattilaiset sekä kuulokojesovituksia tekevät tuntevat induktiosilmukatekniikan ja sen hyödyt.

TAVOITE 12: Kuulovammaisten kuulemiseen ja tiedonsaantiin tarkoitetut innovaatiot ja ratkaisut ovat helppokäyttöisiä.

TAVOITE 13: Kuulovammaisten tarpeet on otettu huomioon sähköisiä palveluja koskevien EU-direktiivien ja standardien toimeenpanossa ja soveltamisessa.

TAVOITE 14: Television ja elokuvateattereiden kotimainen ohjelmisto on tekstitetty.

6. Taloussuunnitelma

TAVOITE 15: Kuuloliiton tulos on riittävän hyvä, jotta velkakirjalainoja voidaan lyhentää kolmanneksella strategiakauden loppuun eli 31.12.2020 mennessä.